

к. п. н. Магрламова Камілла Газанфарівна

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України

Система інтерактивних методів навчання в медичній освіті

Анотація. Стаття присвячена інтерактивним методам як способу формування професійних компетенцій студентів-медиків. У статті розглядається один з підходів до формування професійних компетенцій студентів. Застосування інтерактивних технологій на прикладі дисципліни «Англійська мова» у медичному вузі. Узагальнюється досвід застосування технологій інтерактивного навчання при навчанні англійської мови як мови сучасної медицини.

Ключові слова: метод, технологія, професійна компетентність, рольова гра, інтерактивне навчання, говоріння, аудіювання, культура мовлення.

Актуальність проблеми. Розвиток системи освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження нових методів навчання і нового виховання студентів. На сучасному етапі все очевиднішим стає те, що традиційна школа, орієнтована на передання знань, умінь і навичок, не встигає за темпами їх нарощування. Подолання кризи сучасної освіти можливе завдяки інтенсивному реформуванню її відповідно до вимог часу, у процесі формування принципово нової системи вищої освіти, яка поступово змінюватиме традиційну. Сучасна вища медична освіта ставить основною метою розвиток у студентів-медиків потреби самоосвіти і самовдосконалення. В даний час різко зростає роль і значення відбору змісту, методів і засобів організації вищої професійної освіти, що сприяє досягненню студентами рівня професійної компетентності, достатньої для ефективного здійснення у подальшому професійної діяльності.

Отже, метою статті є визначення пріоритетних напрямів розвитку системи інтерактивних методів навчання в Українській медичній освіті.

Виклад основного матеріалу. Найзначущою особливістю сучасної системи освіти є співіснування двох стратегій організації навчання – традиційної та інноваційної. Специфічними особливостями інноваційного навчання є його відкритість майбутньому, здатність до передбачення на основі постійної переоцінки цінностей, налаштованість на конструктивні дії в оновлювальних ситуаціях. Докоринна зміна традиційного способу життя породжує нові вимоги, які спонукають людину краще розуміти інших і світ в загалом. У відповідності з інноваційним навчанням підвищується пізнавальна активність особистості, розвивається її творчий потенціал. І застосовуються нестандартні підходи до вирішення різного роду завдань, формуються навички дослідницької діяльності.

Скорочення навчальних годин з дисципліни «Англійська мова» (в межах 30 годин на один навчальний рік) в медичних вузах України орієнтує викладачів на більш активний пошук нових методів навчання англійської мови як мови сучасної медицини.

Суспільству майбутнього потрібні люди з актуальними знаннями, гнучкістю і критичністю мислення, творчою ініціативою, високим адаптативним потенціалом. Не менш важливим будуть такі їх якості, як висока моральність, особистісна відповідальність, внутрішня свобода, налаштованість на максимальну самореалізацію, здатність досягати високої мети раціональним шляхом і коректними засобами.

Професіоналізація педагога і входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизначення, в якому провідну роль відіграє його налаштованість на самовдосконалення, сомоосвіту, саморозвиток, без чого неможливе забезпечення нової якості освіти.

Викладач англійської мови внз знаходиться в пошуку більш ефективних засобів, методів і підходів, щоб в рамках навчальної програми медичної спеціальності підготувати фахівця, не тільки навченого різним видам читання спеціальної літератури, обов'язкової для майбутнього лікаря,

але і володіє в рівній мірі добре сформованими навичками усного мовлення, аудіювання та письма.

Р.С.Гуревич зазначає, що сьогодні перед вищою освітою стоїть задача якісної зміни всього інформаційного середовища вищої освіти, надання можливостей як для прискореного прогресивного розвитку кожної особистості, так і для зростання суспільного інтелекту [3].

На думку І. В. Роберт, інформатизація освіти забезпечить перехід від ілюстративно-пояснювальних методів навчання і механічного засвоєння фактологічних знань до опанування умінь самостійно отримувати нові знання, користуючись сучасними методами представлення інформації, засобами інформаційної взаємодії з об'єктами предметного середовища, створених на базі технологій мультимедія, "віртуальної реальності", використовуючи можливості периферійного обладнання сучасних ЕОМ [7].

Виходячи з закону "Про вищу освіту" [6], сучасна вузівська освіта орієнтована на формування компетентнісної особистості, здатної організувати власну діяльність, здійснювати вибір способів виконання професійних завдань, оцінювати їх ефективність, приймати рішення в стандартних і нестандартних ситуаціях, нести за них відповідальність здійснювати пошук професійної наукової інформації, працювати в команді, ефективно спілкуватися з колегами, орієнтуватися в умовах частотої зміни технологій у професійній діяльності. Це, в свою чергу, вимагає від викладачів шукати дієві засоби формування загальних компетенцій студентів-медиків та застосування в навчальному процесі системи інтерактивних методів навчання.

Інтерактивне навчання – це, насамперед, що дуже важливо для студента - медика, діалогове навчання [4], у процесі якого здійснюється взаємодія між самими студентами та між студентом і викладачем. Діалогове навчання стимулює пізнавальну активність студентів, забезпечує ефективне засвоєння навчального матеріалу на основі самостійного пошуку шляхів та варіантів вирішення поставленої задачі, створює умови для формування

життєвих і професійних навичок. Все це виводить на рівень формування загальних компетенцій студента.

«Під професійною компетентністю розуміється інтегральна характеристика, що визначає здатність фахівця вирішувати професійні проблеми та типові професійні завдання, що виникають у реальних ситуаціях професійної діяльності, з використанням знань, професійного і життєвого досвіду, цінностей і схильностей» [6].

У процесі навчання необхідно в першу чергу звертати увагу на ті методи, за допомогою яких студенти-медики ідентифікують себе з навчальним матеріалом, включаються в досліджувану ситуацію, спонукаються до активних дій, переживають стан успіху і відповідно мотивують свою поведінку. Всім цим вимогам найбільшою мірою відповідають інтерактивні методи навчання.

Методів і прийомів інтерактивного навчання існує величезна кількість. Кожен викладач може самостійно придумати нові форми роботи з групою. Часто на практиці використовують «робота в парах», коли студенти вчаться ставити один одному запитання і відповідати на них, складати діалоги і т. д. Студентам дуже подобаються такі види роботи, як заповнення таблиць по прийому «інсерт»; такі методи, як «мозковий штурм», «рольова гра», «робота в малих групах» стали невід'ємною частиною всіх занять.

На практиці на заняттях англійської мови в медичному вузі не менш важливе значення в системі інтерактивних методів навчання мають рольові ігри. Мета: засвоєння та закріплення практичних навичок говоріння, аудіювання. Основні положення методики: сценарій рольової гри складений заздалегідь з урахуванням теми майбутнього заняття, на прикладі найбільш часто зустрічаються ситуацій у лікарській діяльності. Зі студентами, які виконують роль хворого і лікаря, проводиться попередній інструктаж. В кінці гри викладач підводить підсумок з остаточною оцінкою. При проведенні рольової гри основний упор робиться на розвиток у студентів комунікаційних навичок та вміння їх спілкування з хворими. [5]

Переваги - дозволяють оцінити ступінь теоретичної підготовки студентів групи і вміння спілкування з хворими; закріплюють навички клінічного мислення майбутнього лікаря; дозволяють розробити клінічну ситуацію без участі пацієнта; відпрацьовуються навички усного мовлення та культури спілкування.

Недоліки - потрібен додатковий час для підготовки сценарію гри; присутній фактор схематичності без урахування всіх можливих варіантів діалогічної мови при вирішенні клінічної ситуаційної мовної проблеми.

Однак, рольова гра являє собою форму відтворення предметного і соціального змісту професійної лікарської діяльності, своєрідного моделювання системи взаємин, різноманітних умов професійної діяльності. Навчання відбувається в процесі спільної діяльності: кожен учасник вирішує свою окрему завдання у відповідності зі своєю роллю і функціями, гра відтворює спілкування людей у процесі професійної діяльності [2]. Це основа формування досвіду роботи в команді, колективі і з колективом на основі співробітництва, виховання творчої особистості майбутнього фахівця, який поєднує в собі такі характеристики, як самостійність, професіоналізм, організаторські здібності.

Практичний досвід показує, що використання системи інтерактивних методів у розвитку сучасного професійного медичного освіти є необхідною умовою для підготовки успішних фахівців, так як вони дозволяють формувати знання, уміння і навички студентів шляхом включення їх в активну навчально-пізнавальну діяльність, при цьому навчальна інформація переходить в личностнозначимое знання студентів, а способи діяльності в особистісно-ціннісний досвід.

Висновок. Таким чином, застосування технології інтерактивного навчання при навчанні англійської мови як мови сучасної медицини, з одного боку, сприяє: підвищенню пізнавальної активності особистості, розвитку її творчого потенціалу застосування нестандартних підходів до вирішення різного роду завдань, формування навичок дослідницької діяльності.

З іншого боку, підвищується відповідальність перед групою за результати спільної роботи, про - виходить формування позитивного ставлення особистості до справи, до членів групи, до навчальної діяльності. Вона розвиває комунікативні вміння і навички, допомагає встановленню емоційних контактів між студентами, забезпечує виховне завдання, оскільки привчає працювати в команді, прислухатися до думки своїх товаришів.

Основу і зміст інноваційних освітніх процесів становить інноваційна діяльність, сутність якої полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень у традиційну систему, що передбачає найвищий ступінь педагогічної творчості.

Застосування інтерактивних технологій навчання на заняттях забезпечує не тільки успішне засвоєння навчального матеріалу всіма студентами та їх інтелектуальний розвиток, але й творчий розвиток учнів, їх самостійність, активність. Інтерактивне навчання-це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка створює комфортні умови навчання, за яких студент відчуває свою успішність, свою інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним сам процес навчання і дає можливість кожному студенту розкрити себе, розвинути свої творчі здібності і самореалізуватися як особистість, що в підсумку сприяє формуванню загальних професійних компетенцій студентів-медиків.

Список використаних джерел

1. Акімова О. В. Теоретико-методичні засади формування творчого мислення майбутнього вчителя в умовах університетської освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. В. Акімова. — Тернопіль, 2010. — 43 с.

2. Герасимова, Н. И. Деловая игра как интерактивный метод обучения речевой деятельности / Н. И. Герасимова // Среднее профессиональное образование. – 2011. – № 1. – С. 24–25.
3. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання як наслідок інформатизації освітньої галузі у педагогічних ВНЗ / Р. С. Гуревич // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2009. – Вип. 22. – С. 3–7.
4. Двучичанская, Н. Н. Интерактивные методы обучения как средство формирования ключевых компетенций / Н. Н. Двучичанская // Наука и образование: электронное научно-техническое издание, 2011. Режим доступа: <http://technomag.edu.ru/doc/172651>.
5. Колісник-Гуменюк Ю. І. Інтерактивні методи викладання гуманітарних дисциплін у медичних навчальних закладах / Ю. І. Колісник-Гуменюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / [ред. кол. : І. А. Зязюн (голова) та ін.]. — К. ; Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2010. — Вип. 24. — С. 169—173.
6. Про вищу освіту” Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № **1556**
7. Роберт И. В. Перспективные направления развития процесса информатизации образования [Электронный ресурс] / И. В. Роберт. – Режим доступа : <http://www.ito.su/1995/c/robert.html>.
8. Тимова, А. В. Интерактивные методы как способ формирования профессиональных компетенций студентов / А. В. Тимова // Педагогические науки, 2004.